СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 40. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 18-го лютого 1938. No. 40. Jersey City, N. J., Friday, February 18, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ФАРМЕРСЬКИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт підписав фармерський закон. При цій нагоді він заявив, що цей закон є історичний, бо ніколи в історії Америки уряд не пробував на таку широку скалю нормувати життя і діяльність фармерів. Політика уряду супроти фармерів, говорив президент, є така: „Запевнити хліборобству справедливу участь у зростаючому всенаціональному доході; засобити консументів кормом; спинити марнування землі і зменшити розбіжність між величезними надвишками в продукції й страшенними недостачами в консумції".

ПОЛІТИКА В МУЗИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Відомий диригент Артуро Тосканіні заявив, що з огляду на політичні переміни в Австрії, де переважаючі впливи захопили націсти, він відмовляється виступати на музичному фестивалю в Зальцбургу, в Австрії. Тосканіні також сказав, що плянований ним концерт, що мав відбутися в Карнеґі Гол у Ню Йорку 4 травня, з доходом, призначеним на користь цього фестивалю, справді відбудеться, але дохід призначений тепер на що інше, а саме 75% на безробітних нюйорських музикантів і 25% на бездомних музик у Міляні (Італія).

ДОМАГАЄТЬСЯ УНОРМУВАННЯ ВІДНОСИН У МОРЕПЛАВСТВІ.

ВАШИНГТОН. — Голова мореплавної комісії, Кенеді, зізнавав перед сенатським комітетом у справі безпорядків у мореплавстві й тертя між власниками корабельних ліній та моряками. Кенеді сказав, що внаслідок цього тертя в мореплавному промислі в останніх 10 місяцях пропав один мільйон людських робучих годин. Супроти цього він домагався чимскорше впровадження мореплавного закону, що управильнював би відносини між власниками кораблів і моряками.

ЩЕ ДИСКУТУЮТЬ НАД ЗБРОЄННЯМ.

ВАШИНГТОН. — У конґресі далі дебатовано над плянованою розбудовою американської воєнної фльоти. З уст конґресменів падали закиди, що між Англією й Америкою є тайне порозуміння, що вразі потреби американська фльота виконуватиме ролю міжнародного поліцая на Тихому океані, а англійська фльота в той сам час буде робити те саме на Антлянтійському океані. Падали також закиди, що те, що Злучені Держави Америки робили в 1914 р. Мексикові, або за Теодора Рузвелта Панамі, цілком подібне до того, що нині робить Японія Китаєві.

ПОСАДНИК ЛЯ ҐВАРДІЯ КРИТИКУЄ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія назвав будівляний відділ департаменту шкільництва „нездарним, недбалим, лінивим", за те, що він не виконує плянів будови шкіл так скоро, як цього бажав би посадник. Ля Ґвардія сказав, що він цілий час старається, щоби приспішити будову шкіл, але в будівляному відділі сидять люди „пересічних здібностей", яких охороняє законодавство.

УХВАЛИЛИ НОВІ ФОНДИ НА БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШИНГТОН. — Конґрес ухвалив нових 250 міліонів долярів на безробіття. За ті гроші можна буде взяти на працю в „Доблю Пі Ей" нових 750 тисяч людей. Ухвалено також деякі зміни щодо того, кому давати працю в „Доблю Пі Ей". На основі тих змін заряд „Доблю Пі Ей" не повинен давати праці чужинцям, себто тим, що не є громадянами Америки, коли виразно знає, що хтось ним не є. Але заряд не мусить у тім напрямку робити доходжень. Фактично заряд повинен давати працю в першій мірі американським громадянам, далі тим, що мають перші громадянські папери, а також ветеранам зо світової війни і з еспансько-американської війни, навіть коли вони не є громадянами.

НЕ ДАЮТЬ БАГАЧАМ ВМИРАТИ З МАЙНОМ.

НЮ ЙОРК. — Американський фінансіст Милтон Сталь сказав, що нинішне законодавство, яке накладає величезні податки на одідичене по кімсь майно, змушує всіх багачів, що збираються вмирати, ще за життя роздати в ріжній формі майно між свою рідню, чи між тих, котрим вони хочуть полишити своє майно. Інакше, колиб вони хотіли лишити те майно на основі заповіту, то уряд наложить такий податок на нього, що спадкоємцям малощо лишиться.

РАДАТЬ СОБІ ТАК, ЯК МОЖУТЬ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські безробітні хеміки не чекають, аж їм уряд прийде з підмогою. Вони самі зорґанізувались і створили корпорацію, якої завданням є видумувати ріжні річи, опатентовувати їх, а потім орґанізованим шляхом шукати фондів на їх продукцію та відчиняти свої власні підприємства, в яких вони знайшли би працю.

В ЗАХІДНІХ СТЕЙТАХ ЛЮТА ЗИМА.

ШІКАҐО. — Західні стейти окутані лютою зимою. Сніговиці в деяких місцях цілком спаралїжували комунікацію.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

БОРОТЬБА ПРОТИ ПРИРОДНІХ ЕЛЕМЕНТІВ.

19 днів ішов у Каліфорнії дощ і через нього води ріки Сакраменто піднялися вгору так, що грозили зірванням гат коло Кларксберґу. На образку ґрупа робітників, що працювали день і ніч, щоб скріпити ці гати й не дати водам їх прорвати.

ЧИСТКА НАВІТЬ ПО СМЕРТІ.

На приказ Політбюра в Москві мулярі добули з Кремлю домовину з тілом Серґея Каменева, бувшого заступника комісаря оборони, маршала Ворошилова, зняли мармурову таблицю в честь покійного, а тіло викинули на сміття. Тому два роки поховали були його з великими почестями. Щойно тепер доказали йому, що він був „ворогом народу", шкідником і зрадником, що брав участь у змові на життя Сталіна, яку зорґанізував у червні м. р. маршал Тугачевський з сімома ґенералами. Одночасно звелено змінити назву советської академії в Києві, що має його імя, та знищити памятник, який поставила йому в Києві совєтська влада. Каменева не треба утотожнювати з його іменником, якого розстрілили одночасно з Зіновєвом, Сокольниковом та іншими совєтськими достойниками.

РИБИ ЗГАСИЛИ СВІТЛО В МІСТІ.

В Констанці згасло несподітано вечором електричне світло, внаслідок чого в цілому місті настала темнота і перервано вистави в кінах і театрах. Показалося, що до басенів, які доставляють воду до електрівні, дісталися масово риби, які припинили рух турбін. Риби дісталися до каналу тому, що замерзло озеро Табанарія. Направа турбін тревала три години.

БУДУТЬ ХОДИТИ В РИБАХ.

Одна велика фабрика шкір у Данії занялася гарбуванням рибячих шкір і закупила вже 40 тисяч шкір із морських риб. Вони призначені на виріб жіночої обуви, торбинок, рукавичок і т. п.

ДІМ ГНІЗДОМ ГАДЮК.

В містечку Ляндсберґ у Східній Прусії викрили в пивниці одного дому гніздо гадюк. Усі гадюки числом 163 штук вибито.

ЖАХЛИВА СМЕРТЬ ДВОХ ОСІБ У ЛАЗНИЧЦІ.

При вул. Малаховського 2. у Львові займала мешкання т. зв. ґарсонеру 37-літня Анна Евгенія Рудерфер. Коли вона кілька днів не виходила з мешкання, звернуло це увагу її знайомих. Коли сторож із сусідами відчинив двері, знайшов у лазничці трупа Рудерфівної та її приятеля Юзефа Мізеса, купця. В кімнаті стояли порозкладані ріжні причандали до голення й одяг. Імовірно Мізес купався і затруївся ґазом, який утікав нещільними рурами. Коли він почув, що мліє, покликав на поміч свою приятельку і схопився її сильно за руку. Вона стратила мабуть під впливом ґазу зразу притомність і впала одягнена в лазничці. Імовірно трупи лежали кілька днів.

ЗАБУЛА, ДЕ СКРИЛА СВІЙ СКАРБ.

В Ґаталері, малому селі Піємонту, знайшли селяни в полі напівзамерзлу 65-літню бабусю. Виявилося, що стара жінка носила завжди при собі гроші, що їх вона заробила ще перед 35 роками. Тепер боялася вона, що їй гроші заграблять, і закопала свій скарб під одним із придорожніх дерев. Кілька днів, не зважаючи на сильний мороз, старушка шукала свого скарбу, бо забула, під котрим деревом його закопала. Одного дня, втомлена довгими та безуспішними розшуками, положилася вона в полі, не зважаючи на мороз, і була би заснула, якби не поміч селян, які знайшли її напів живу.

ДОБРИЙ ЖАРТ!

На найориґінальніший жарт дозволив собі якийсь „весельчак" з місцевости Ґабор, положеної над полудневою мадярською границею. Він виповнив шлунок убитої на весілля свині стрільним порохом. Опісля, коли свиню пекли на весілля, порох вибух. „Дотеп" коштував життя двох осіб, що порались коло печені.

МОЛОДЬ ТІКАЄ З МАНІТОБИ.

У манітобській леґіслятурі виложено статистику, з якої довідуємося, що в роках 1931 — 36 з Манітоби вимандрували 25,000 молодих людей у віці від 18 до 35 років життя, шукаючи собі прожитку або кращих умовин праці.

Взагалі зріст населення в Манітобі відбувається черепашиним ходом. У 1916 році Манітоба мала 553,000 населення, а 20 років пізніше, в 1936 році, було 711,000.

ХТО ПРОДУКУЄ ДІЙСНЕ БАГАТСТВО.

Цифри домініяльного статистичного бюра в Отаві показують, що за минулих 27 літ західнє фармерство в трьох степових провінціях Канади, Манітоби, Саскачевану й Алберти, випродукувало неймовірну скількість збіжжя, вартости поверх 10 біліонів долярів! Це величезне осягнення на полі продукції збіжжя за той час побиває всі світові рекорди і є тим більше замітне, що число фармерів у західних провінціях розмірно мале і виносить тепер лише біля 250,000. Та це величезне багатство, випродуковане західніми фармерами, не багато помогло самим фармерам, що то його витворювали тих 27 літ працею. Це багатство по найбільшій часті пішло на збагачення тих птиць, що не орють, не сіють, а жнуть.

ЖАХЛИВІ ВБИВСТВА.

На передмісті Кремянця Гуниках якась Смакоуз зарубала вночі свого коханця, хорунжого польських військ Пономаренка, та його сина, 12-літнього хлопця. Тіла вбитих закопала під домом у льоху. Арештована вбивниця призналася до вини і вдає божевілля. — На передмісті Біла Криниця вистрілом з револьверу жінка положила трупом свого чоловіка, вахмістра місцевого полку уланів. Причина — родинні непорозуміння.

БУТЕНКО ПРО ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ЖЕРТВ В УКРАЇНІ

РИМ. — Советські чекісти розстрілили в останніх часах десятки тисяч осіб в Україні під Советами, або загнали їх до тюрем. Большевики примінюють тепер методи терору навіть до наскрізь культурної праці й культурних робітників. Таке заявив італійським кореспондентам Федір Бутенко, советський дипльомат, який зник з советського посольства в Букарешті, Румунія, 6. лютого б. р., а про якого Совети писали, що його вбили або схопили „фашисти".

РЯТУВАВ УТЕЧЕЮ ЖИТТЯ.

Тепер виявляється, як зізнав Бутенко, що Москва наслала на нього чекістів, які мали його вбити. Бутенко знав, що його жде в Москві, якщоб там повернувся. Знав і те, що його намагаються вивезти „на проїздку" автомобілем два совєтські осібняки, що прибули з Відня. Тому саме він утік з будинку советського посольства в Букарешті, скривався чотири дні в місті, а потім перейшов границю й опинився без пашпорту в Італії. Тут його арештовано, а потім звільнено, як виснив, чому опинився в Італії і як публично вирікся комунізму.

Бутенко є вже другим советським дипльоматом, що не хотів вертатись до Москви, заявляючи, що там його ждалаб та сама доля, що й інших повернулих дипльоматів, яких порозстрілювано, або запроторено в такі тюрми, що не знати, чи вони ще жиють. Тому три місяці покинув советське посольство в Атенах советський дипльомат Олександер Бармін.

ОСУДЖУЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РЕЖІМ.

Бутенко помістив в італійській ґазеті статтю, в якій осудив цілковито методи советської економічної й суспільної політики. Він твердить, що Совети перемінили селян у невільників, бо завели по селах таке невільництво, якого досі не знала людська історія. Каже, що советський робітник заробляє місячно від 400 до 500 рублів, що не вистарчає навіть на заспокоєння голоду. Далі подає, що місце давніх капіталістів заняли в Советах тепер жиди, що в дійсності контролюють велику промисловість, мають монополь на продукцію і живуть люксусово. Бутенко стверджує, що Совети виарештовують тепер учених, і то тисячі професорів, інжинірів і т. п. Це такі відносини, казав він, що він їх не міг довше терпіти. Будучи інтеліґентною людиною і маючи якісь ідеали, він був змушений зірвати з большевизмом.

ҐІТЛЕР РЕОРҐАНІЗУЄ ЕВРОПУ.

ЛОНДОН. — Англійська преса не скриває того, що Европа скапітулювала перед Німеччиною, а не тільки Австрія. Та виявляється, що якби навіть було сталося інакше, себто якби Австрія була намагалася ставити Ґітлерові опір, то не булаб дістала від нікого помочи. Про Велику Британію можна сказати, що вона не булаб і пальцем кивнула, щоби боронити Австрію. І ледви чи вона ставитиме опір, коли Ґітлер буде далі „реорґанізувати" центральну Европу на свій лад. Коби тільки все те йшло „мирним шляхом". Це те найголовніше, про що йде Англії. А виходить, що буде задержавний мир, бо нема кому опиратися Німеччині. Принаймні тепер.

АВСТРІЯ В ОЖИДАННІ.

ВІДЕНЬ. — Австрійці живуть тепер у непевності. Це відноситься в першу черґу до жидів, а потім до тих, що бажалиб перемінити край знову на монархію і посадити там наново Габсбурґів. Далі є в страху ріжного роду ліберали і соціялісти. Все те тому, що ненадійно контроля влади краю опинилася в руках націстів. Положення ускладнюється ще й тим, що ухвалено амнестію, а внаслідок того вийде на волю велике число націстів, що були в тюрмах чи концентраційних таборах. Внаслідок амнестії будуть звільнені також комуністи.

ВІЙСЬКОВЕ Й ЕКОНОМІЧНЕ ОБЄДНАННЯ.

БЕРЛІН. — Сам Ґітлер проголосить наступної неділі про „Аншлюс", себто про злуку Австрії й Німеччини. Але він не вжие згаданого слова, а говоритиме про національне обєднання „двох держав". Це тому, щоб не дразнити інші держави. Зате вже певне, що буде переведена негайно повна злука армій і буде для обох держав одна загранична політика й одна економічна господарка.

ХТО НАСТУПНИЙ?

ЛОНДОН. — В Анґлії певні, що в дуже скорому часі Ґітлер візьметься до „мирного" полагодження спору з Чехословаччиною, якій будуть поставлені отсі три вимоги: повна територіяльна автономія для судетських німців, торговельний договір з Німеччиною з кредитами, які уможливлять Німеччині замовляти зброю у чехословацьких заводах Скоди, а далі уневажнення військових договорів з Францією і Советами.

ЩО НА ТЕ ПОЛЬЩА?

ВАРШАВА. — Польська урядова преса, пишучи про злуку Австрії з Німеччиною, подає, що те, що тепер дієтся, не є нічим надзвичайним, а тільки самозрозумілим і природнім. Польща навіть рада з того, бо така злука можливо відтягне увагу Німеччини від Данціґу.

ВИРЯТУВАЛИ.

МОСКВА. — Два советські літаки, що вилетіли з советського ледолому, долетіли до чотирьох учених, що жили на кризі біля берегів Ґренляндії й знаходилися від довшого часу в небезпеці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ОБДУРИТЬ!

Коли Сталін заговорив особисто про світову революцію, то це сталося певно з важної причини. Коли він пригадав собі світовий пролетаріят, у якого (замісць йому допомогти!) зачинає благати допомоги, то це не сталося припадково. Бож це виглядає смішно, коли шукає помочі в бідних пролетарів така „пролетарська” держава, що вже проіснувала 20 років, що має під собою яких 180 міліонів людей, що зліквідувала всіх „буржуїв” і стала, як заявляє її влада, непереможною державою „селян і робітників”.

Також не можливо припускати, щоб Сталін не знав того, що він і його влада скомпромітували наскрізь соціялізм. Саме большевики завдали своїми практиками й експериментами найбільший удар соціялізмові. Та бачимо, що ось тепер, не зважаючи на те все, Сталін далі повторяє, що Совєти це країна, в якій переміг соціялізм, та що це є тепер обовязком усіх соціялістів світу, а зокрема всіх робітників, стати в обороні цеї соціялістичної держави.

В світі всіляко толкують собі ту останню відозву Сталіна до світового робітництва. В Німеччині націсти кладуть натиск на те, що Совєти таки дійсно думають про наступ на чужі держави та що відозва Сталіна означає як не війну, то зміцнення совєтської пропаґанди в чужих краях на те, щоб ті краї розкладати большевицькою наукою і викликувати в них безладдя, як передумову революції. В подібний спосіб толкують собі виступ Сталіна в тих державах, що належать до протикомуністичного бльоку і самі рахуються з тим, що їм прийдеться йти війною на Совєти.

Але чи справи дійсно так маються? Певно, що якби Совєти могли де викликати безлад і революцію, то вони їх викликалиб. Не тому, що їм іде про саму світову революцію чи про соціялізм, а головно тому, що в таких обставинах булоб лекше їм удержатись при владі й відвертати очі інших народів та держав від того, що діється в Совєтах. Совєти також пробували від самого початку всадовитись у ріжних краях зо своїми впливами, а навіть з большевизмом. Було це, як пригадуємо собі, в самих початках в Угорщині. Пізніше пішов подібний наступ на Еспанію. Але все те провалилось. Як теж провалюються Совєти цілковито зо своїми плянами в Китаю. А їхні союзи, як з Францією і Чехословаччиною, теж писані вилами на воді. Все те разом означає, що Совєти стають щораз більше відокремленими. І то не тільки від інших держав чи їхніх урядів, але й від усіх народів. Ось тут, на нашу думку, треба шукати причини, чому це заговорив тепер сам Сталін, думаючи, що ще й тим разом удасться большевикам обдурити світове робітництво й зловити його на соціялістичну вудку, щоб тим чином поставити його на оборону Совєтів. Сталін прочуває, що наближається критичний момент. Тому хапається за найкращу большевицьку зброю — блахман.

РЕПОРТАЖ ПРО „НАЦІОНАЛІСТИЧНУ” ЕСПАНІЮ

Українські робітники в Америці чують раз-у-раз про те, що діється в Еспанії. Большевики взивають їх до жертв на допомогу „законному” еспанському урядові. Вони теж оголошують ріжні листи від українців, що бються в Еспанії в рядах еспанської червоної армії. І справляють поминки по тих українських робітниках, яких затягнули на еспанський фронт звідси з Америки і які там погинули. І наші соціялісти також розпинаються за „законний еспанський уряд”, боронять демократію та ведуть боротьбу з фашизмом, якого представником є в Еспанії ґен. Франко і його уряд. Навіть небезпечно подати якусь новинку про перемогу військ ґен. Франка, бо вже передавання таких новинок вважають наші комуністи і соціялісти потуранням фашизмові й таким „злочинцям” як ґен. Франко.

Щоб читачі могли виробити собі в таких справах свій погляд, себто, щоб зрозуміли, чому саме ми про еспанські справи пишемо на наш лад, а не так, як цього собі бажалиб комуністи і соціялісти, передамо тут зміст статтей, які помістив „Ди Ню Йорк Таймс” у числах з 13 і 15 лютого б. р. Є це статті американського журналіста **Елері Седжвика,** редактора журналу „Ди Атлентик Монтлі”. Це він повернувся щойно з тої частини Еспанії, яка знаходиться під правлінням ґен. Франка. Свої статті вислав з Лондону.

Як відомо, „Ди Ню Йорк Таймс” містить дуже часто статті своїх кореспондентів, що є при „законнім” еспанськім уряді. Цей часопис завжди виправдував той „законний” уряд і не виявляв прихильности до ґен. Франка, а навпаки, підкреслював нераз свою нехіть супроти нього. Ось тому теперішні статті про ґен. Франка набирають особливої цікавости. Ще додамо, що американський кореспондент пише про армію „законного уряду” як армію „червону”, себто називає її так, як називала її „Свобода”.

Згаданий американський журналіст пробув довший час у Франковій Еспанії, обіхав майже всі більші міста, говорив з чільними представниками тамошньої адміністрації, а також говорив з представниками нижчих верств та приглядався до тамошнього життя безпосередньо.

На основі тих своїх спостережень він каже, що економічне життя тої частини Еспанії цілком не потерпіло від війни, а навпаки, навіть зробило поступ; загальний життєвий рівень, а передівсім рівень робітників, виразно піднявся. Він дослівно пише: „Еспанія дійсно є в стані революції. Бо в той час, коли місячні платні (салеріс) ідуть вниз, заробітні заплати (вейджес) ідуть вгору. Наприклад, у Саляманці, яка є типічним націоналістичним містом, чорнороб дістає на день сім і пів пезети, з півтора-пезетовим додатком для кожної дитини. Ця заплата, що виносить трохи менше як доляра, навіть в оцінці американського фармера не виглядає дуже великою, але в Еспанії вона означає великий поступ вперед, бо передтим пересічна заплата чорнороба виносила пять і пів пезети денно, себто біля 60 центів. Край тількищо виринає з середньовічного стану й уважні досліди переконали мене, що при нинішніх цінах родина з чотирьох або пятьох осіб може мати помешкання, опал і достаточну скількість поживного корму за $6 тижнево.

Седжвик розказує, що всюди, де він був, видно було працю і поступ. Пильно працюють селяни, робітники, промисловці, купці. Найбільше його дивувало це, що уряд цілком не накладає на людей воєнного податку, хоч видатки на війну є величезні. Та гроші на війну уряд стягає з заграничної торгівлі. Уряд став посередником між своїми продуцентами і заграничними ринками. Він совісно платить своїм продуцентам таку ціну за їх товари, яка є в краю, а продає за границею з порядним зиском. З економічного і фінансового боку Франко може провадити війну дуже довго. Бо гроші на війну він дістає з заграниці, а під оглядом продуктів край є самовистарчальний. Хоч війна ведеться вже другий рік і воєнних податків нема ніяких, то за той час уряд ґен. Франка не задовжив краю ані на один сотик.

До такого здорового фінансового стану причиняється також багато і це, що всі урядовці й офіцири, які тільки можуть удержатися своїми приватними засобами, відмовляються від урядової платні.

В другій статті Седжвик описує ідейний стан Франкової Еспанії. З його виводів виходить, що ґен. Франко і його ґрупа не є такими реакціонерами, якими їх хочуть змалювати ліві. Дослівно він говорить: „Монархісти, поміщики, фабриканти творять лиш дуже маленьку частину його опори. Це поступовці, як це ми їх називаємо, слідують за ним у великому числі, а десятки тисяч правдивих радикалів кричать за ним так, аж хрипнуть”.

Серед прихильників ґен. Франка є ріжні партії. Вони між собою навіть стираються. Але всі вони підчиняються авторитетові ґен. Франка, який, говорить Седжвик, має великі прикмети характеру, а також є дуже здібний політик.

Про партію „фалянґістів”, яка є головною опорою Франка та яку загально звуть „фашистівською”, Седжвик також говорить похвально. Він каже, що ця партія має десятки тисяч дівчат і жінок, яких головною ціллю є удержувати по найдальших закутинах дарові кухні для вбогих.

Та з найбільшим захопленням пише Седжвик про самих вояків, яких вважає великими патріотами й ідеалістами. Він говорить, що коли раз в окопах (бо Седжвик заходив і туди) він запитавсь одного молодого вояка, скільки з його родини є при війську, то той відповів, що „лише пять”, бо лиш тільки чоловіків є в родині. Ґенерал Моля, який згинув у летунській катастрофі, видав був раз заклик до наварців, щоб вони дали йому 5,000 добровольців. Відразу зголосилося 12,000, а пізніше ще 18,000. Одна мати, якої чоловік і шість синів пішли на війну, не дала свому наймолодшому, 16-літньому синові їсти, кажучи: „В цьому домі нема корму для боягузів”. Синок відразу зголосився до війська.

Седжвик передбачає, що ґен. Франко виграє війну. Червоні війська, говорить він, взяли собі за клич „ви не перейдете”. Цей клич, говорить Седжвик, фактично спиняє не лиш війська ґен. Франка, але також поступ еспанського народу. Та остаточно той клич таки буде подоланий. Так закінчує Седжвик свої помічення.

ЗРАДНИКИ, А НЕ „ГЕРОЇ”

Чи маємо милосердитись над Скрипниками, Любченками, Бондаренками, що погинули під совєтським режімом? Чи маємо їм дарувати їх проступки супроти нації, бо вони заплатили вже за це своїм самогубством, бо покаялись і т. п?

Львівський **„Наш Прапор”** відповідає на це питання в статті **„Забронзовування чекістів”.** Читаємо там таке:

„Не даром українська пісня й поезія добре знає вербу та лозу, що „стелиться до землі”, хилиться під кожним подувом вітру саме в ту сторону, куди вітер віє. Осталося ще в українській душі дещо з натури лози, осталося бажання „зрозуміти противника”, а „зрозумівши”, — великодушно простити. Може він — ворог — не так зле думав, може він не така каналія, як це на перший погляд виглядає? Адже він теж може „за ідею” бореться. А раз він бореться з ідейних мотивів, то, мовляв, не слід кидати на нього каменем, не вглиблюючися в мотиви його ділання. В цей спосіб українська вербяна душа опанцирюється сумнівами, щоб здавити волю, заглушити крик інстинкту, які жаждуть пімсти і не знають у таких випадках ніякого прощення, ніяких уступок, ніякого компромісу.

„О! Проти москалів — скаже вербяна душа — я неуступчивий, але, бачите, Постишев і Любченко, це не те саме. Адже Скрипник, Любченко, Бондаренко це „українці”. Тут може й розплачеться українська „верба” і заголосить жалібно: Так! Вони українці, „кров від крови”, „кість від кости”! Чиж Скрипник не „українізував”? Чиж Любченко — каже мягонька потульна душа — не говорив гаряче про українізацію, побачивши зрусифіковану полтавську стацію? Адже Любченко міг сидіти тихо, „користати з матеріяльних вигод” премієра України. А не сидів. Знав, — каже „верба” — що його чекає, але „остався вірний національній ідеї”. І тому він... „герой”. Всі вони — каже — є **„герої,** яких ми не розуміємо”.

„Можливе, що малоросійська большевія, яка є в „опозиції до сталінського курсу”, зачислить їх до „героїв”. Мягкі українські вербяні душі зачислять їх до „героїв, яких вони не розуміють”. Таке зачислювання вже починає навіть у нашій пресі появлятися. **Одначе широкий загал західньо-українського громадянства зачислив їх до зрадників української нації, і тієї думки не змінить.** За співпрацю з ворогом у війні карають стричком, але не причіпляють орденів геройства. Чиж не пішла Москва на Україну війною? Чи не винищує українського народу? Чи в цьому діявольському винищуванні не помагали „українські большевики”, чи пак малороси, задурманені кличами московської революції, опаморочені дурманом „ленінізму”?

„Як відомо, Ленін зловив легковірних малоросів кличами „большевицької” революції, оманою, що всі краї СССР є „незалежні” „вплоть до атделенія”! Обіцював створення „понаднаціональної” держави, бо — мовляв — „нація — буржуазний пережиток”. Головне — каже — це соціялізм і пролетарська культура. Пролетарська по суті, а по формі — московська, українська, грузинська і т. д. Іншими словами, т. зв. „українізація” була тільки подумана як конечний засіб для створення нової російської імперії.

„Що з цього вийшло? — Виявилося, що т. зв. большевицька революція була **московською** революцією, — іншою й не могла бути, бо робив її „актив” московського народу — і тому „великоросійський шовінізм” почав щораз скорше прибирати права громадянства, а там узяв диктат у свої руки. Розпорядок про „рівноправність” московської мови в совєтській Україні не впав як грім з „ясного неба”, як собі дехто у нас поясняє, але за ним була московська стихія і партія з бюрократією, яка в теперішню пору „репрезентує” московський нарід. Так зв. „пролетарська культура”, як видумка Леніна, мусіла відразу дістати в лоб. В дійсним життю народів культура набирала національного змісту під пролетарською етикетою. Як у Московії, так і в совєтській Україні, в Грузії і т. д. Так почали проти волі Леніна скріплятися „націоналістичні ухили”, які [illegible] розрослись до націоналістичних „зрад батьківщини”, небезпек, що загрожують „соціялістичній вітчині” (читай: Москві!). Очевидно, що тієї „зради” нема в москалів, бож усі вони хочуть „єдіної, недєлімої”. Московський закаптурений імперіялізм стає залеґалізованим „патріотизмом”, а московський шовінізм — найліпшою „партійною чуйністю”.

„Українські большевики” вірили в дурман ленінізму, що „нація — пережиток”, що в братерстві з Москвою буде комуністичний рай з „пролетарською по суті й українською по формі культурою”. Колиж **проти волі Москви і малоросів** культура ставала по суті українською, бо інакшою й стати не могла, тоді всі ті малороси ще й чванилися, що „завдають нищівний удар буржуазному націоналізмові”. Очевидно, проти стихії були безсильні Скрипники й Любченки, чи інші Затонські. І не зважаючи на їхні зусилля реставрувати чистий „ленінізм”, російський шовінізм з апробатою Москви розпаношувався в Україні, а українські „націоналістичні ухили” — хочаб з самої реакції — теж не меншали. Скорше чи пізніше мусів один, другий, пятий і десятий малорос, ісповідник „ленінізму”, попасти між молот і ковало, тобто або піти під стенку, або дати самому собі кулю в лоб. Бо Москва вже давно кинула „ленінізм” чортові в зуби і вимагала від усіх „інородців” активної, необмеженої любови для „соціялістичної вітчини” і „ґеніяльного батька народів, Сталіна”. І міг Любченко, ісповідник „ленінізму”, тобто ворог національної ідеї, говорити в Полтаві, чи Бердичеві про затьміння місяця, а не про „українізацію” (подуману як засіб до перемоги „буржуазного пересуду — нації!), то однаково Москва булаб його зліквідувала, бо забагацько було в Києві „заговорів”, чи дійсних, чи уроєних, на життя й панування „найґеніяльнішого вождя” Сталіна. І що важніше: забагацько є в української молоді здорового національного інстинкту, а замало вербячої душі. Говорити про „вірність національній ідеї” у Любченка тому, що він, мовляв, виступав за українізацію написів на стації в Полтаві, але помагав нищити національно свідомий український елемент, це не тільки вибілювання ленінівської саламахи про те, що „нація — буржуазний пережиток”, не тільки підкопування власних позицій, але також обкидування камінням тих усіх жертв, що були визнавцями дійсної національної ідеї і за це згинули, саме на приказ Любченків, чи за їх апробатою. Бо якщо Любченко й інші чекісти є „герої”, то чим є ті, що згинули за Україну з їхніх рук? Що діяли проти ленінівського дурману? Що не робили з „українізації” середника до скріплення московської імперії, але виповнювали її національним змістом? І навіть хочаб Любченко був „покаявся”, то є злочини проти нації, яких вона ніколи не прощає. До своїх „героїв” (навіть у знаках наведення!) їх певно не зачислить. Ніяка нація не забронзовує своїх зрадників за те, що вони її ціле життя заперечували. Тим більше не зробить цього українська нація і не буде забронзовувати чекістів, тому, що вони... говорили по українськи. Проти такого забронзовування чекістів як „героїв” рішучо виступаємо; від забронзовування до совєтофільства, від совєтофільства до москвофільства, від москвофільства до заперечення власної нації — недалеко”.

Гнат Кращенко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(32)

Коли сотник виряжався в дорогу, провід над козаками, полишеними в замку, дав Недайбогові. Недайбіг дістав приказ пильнувати, щоби ніхто не увійшов до горішнього замку. Два його козаки, від стіп до голови узброєні, сиділи на порозі. Інші могли робити, що схочуть, лиш з замку не сміли вийти. Робити вони не мали що. Сиділи, або лежали горілиць на мураві, пакали люльки, співали і нудьгували. Скучно було їм тут. Людей не було; хто був, не скорий був до товариства. Всі тут були мовчаливі, недовірливі. Козаки просили Бога, щоби сотник якнайскорше надумався назад під Могилів.

— Гей, гей! — крикнув козак, що сидів на мурі над ворітьми. — Хтось скаженим чвалом садить до нас... Це кінь Кіндиса... То Кіндис... Сам, без наших...

— Кожний на своє місце! — гукнув Недайбіг.

Затупотів кінь і на замкове подвіря влетів Кіндис, запорошений, закрівавлений, обдертий. Хитався на коні і зсунувсь на руки своїх парубків. Витріщивши очі, неначе з великого жаху, кричав:

— Татари, татари!

Недайбіг поблід і спитав:

— А наші де є?

— Або погибли, або в неволі! — ревів Кіндис і став ломити руки.

— А ви вийшли цілі? — спитав Недайбіг. — Як же це могло статися?

— Мовчи! Не ти будеш мене судити, хаме якийсь! Я боронив, поки міг. Добре, що бодай своє життя врятував.

Недайбіг стояв блідий і німий. Кіндис приказав принести собі води і горівки. Не вступаючи до хати, напився і умився. Коли з лиця змив кров, Недайбіг, хоч добре йому призирався, не добачив жадної рани. Кіндис водив по людях блудним поглядом. Його опанувала якась нетерпеливість, якийсь неспокій. Ходив по подвірю і розкладав руками, неначе би не знав, що робити. Парубки німо позирали на нього. На порозі стояла Текля з руками за спиною і стривожена Настя.

Минула добра хвиля. Недайбіг вже цілком отямився. Ще раз поспитав Кіндиса:

— Скажіть же, як це сталося. Я не можу дати віри, щоби лиш ви один могли врятуватися.

Кіндис, неначе би його оса вжалила, відвернувся і, як скажений, крикнув:

— До сто чортів! Не тобі випитувати мене. Як ти смієш? Я тут пан! Тут я тепер пан!

Недайбіг бистро глянув на підстаросту, не сказав нічого і відступився. Моргнувши на своїх, що стояли остовпілі, пішов на горішній замок. За ним пішли козаки.

Підстароста слідкував за Недайбогом очима. Ще важив, що зачинати. Нарешті, воркнувши „найліпше зараз”, скорою ходою також пішов на горішній замок.

При вході на подвіря стояв Недайбіг з рушницею в руці і з шаблею при боці. Пару кроків за ним, таксамо з рушницями, стояли два козаки. Побачивши це, Кіндис промовив:

— Тепер я тут відповідаю за все. Все те, що тут є, і ви всі тепер належите до мене. Тут я приказую. Вступися і впусти мене до вежі.

— Паночку! — сказав Недайбіг глумливо. — Мене поставили тут на сторожі. Ваша нога перейде туди хіба по моїм трупі!

Підвів рушницю до половини. Кіндисові зятряслися руки, подався крок взад і заревів:

— Чи ви показилися? Сотник вбитий, сотникова і діти вбиті. Решта, сумніваюся, чи втекла.

— Мене тут сотник поставив отаманом. Як не він сам, то той, що над ним, може це отаманство передати кому іншому. Мені має право приказувати лиш хтось присланий сюди нашим полковником.

— Я скличу людей з міста. Прикажу всіх вас повязати і вкинути до льохів.

— Як зробите так, то з нами станеться тільки те, що сталося з нашим сотником, з його родиною і з нашими товаришами. Ми не ліпші від них. Ви їх продали татарам, продайте й нас.

Недайбіг сказав так, бо в місцечку неодно чув про Кіндиса.

— Яндруху! — заревів Кіндис. — Іди до міста і приведи сюди людей. Нехай прийдуть всі, що мають крепкі руки!

— Гей, хлопці! — гукнув Недайбіг собі. — Взяти рушниці, пістолі, шаблі, ножі і до мене!

Підстароста побачив, що козаків не стрівожить. Хвилю ходив перед ворітьми, стискаючи кулаки. Нарешті погадав, що лагідністю зискає більше, і зачав плаксиво:

— Нещастя сталося. Чи це я завинив? Хтож тут міг передбачити чамбул цього чорта? Майте розум. Треба врятувати, обезпечити те, що лишилося. Пропустіть мене. Мушу рятувати, що є, і сховати.

— Вже сховане, — козак сказав коротко.

— Ви хіба цілком подуріли. Завтра або після завтра візьму вас голодом!

— Може візьмете, може ні. Може я до завтра не буду ждати тут? Вози заладую і з ними поїду.

— Не пущу! Я за вас відповідаю перед сотником.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го лютого, в галі церковній, під ч. 645 Рузвелт евеню. Пригадуємо довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — І. Гінда, пр.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го лютого, сейчас по Службі Божій, в галі церковній. Кожний член має явитися і вирівнати свою належність. Члени, котрі не вирівнають своїх вкладок, будуть суспендовані. Члени-родичі повинні вписати своїх дітей до Союзу. — З. Волчанський, предс.; Н. Андрійчин, кас.; І. Чепа, мол. секр.

З ДНЯ

ЗГЛЯДНІСТЬ КРАСИ.

Недавно відбувся в Ню Йорку контест дівчат в окулярах. Показалося, що хоч дотепер був загально принятий погляд, начеб то окуляри до певної міри опоганюють обличчя дівчини, то фактично окуляри, коли відповідно достроені до обличчя, а також коли відповідно ношені, не тільки що не опоганюють обличчя, але навпаки, додають йому великої краси. Тому ті дівчата, що є короткозорі, хай не журяться тим, що мусять носити окуляри, тільки хай вистудіюють добре, якої форми окуляри підходять їм найбільше до лиця, і також хай навчаться пристойно ці окуляри носити.

ВІД ЧОГО ЗАЛЕЖИТЬ КРАСА.

Один фільософ сказав, що першим кроком на шляху до поступу був поклін людини перед красою. Але що таке краса? Чи це якесь стале поняття? Чи є якісь сталі міри, щоб міряти красу? Ми знаємо, що одному подобається те, іншому інше. Оба вони будуть завзято сперечатися, що це або те є краще, але котрий з них справді буде мати рацію? Ми знаємо, що для закоханого найкраща на світі є його дівчина. Але чи справді вона є найкраща? А що тоді з дівчиною іншого закоханого? Він теж упевняє, що вона найкраща. Котрась із них мусить бути ненайкраща. Котра? Хто в цьому має рішати?

В таких випадках старі римляни говорили, що „про уподобання нема що дискутувати; бо одному подобається те, іншому інше і на це нема ніякого розумного оправдання".

ВОНО ПРАВДА, АЛЕ НЕ ЗОВСІМ.

Але колиб воно було цілком так, як говорили старі римляни, то тоді люди взагалі пересталиб говорити про красу, про мистецтво, про уподобання. Бо намалював би собі чоловік якийсь образ і сказав би, що він найкращий, то ніхто йому не міг би заперечити, що він найкращий. Хто не годивсяб з тим, то найвище міг би собі намалювати якогось свого богомаза і сказати, що він найкращий. Те саме з різьбою, поезією, музикою, строями, архитектурою і т. п. Кожний робив би те, що хотів би, а інший не міг би заперечити йому його смаку, бо це, мовляв, його особиста справа.

КРИТИКА ТАКИ ІСНУЄ.

А ми бачимо, що критика на світі таки існує і таки люди мають якісь загальні мірила, що ними мірять красу. Закоханий може собі присягатися, що його дівчина найкраща, але інші, коли завважать у неї трохи закороткий чи задовгий ніс, нескроені як слід уста, незбудовану пропорціонально поставу, то таки зараз скажуть: „Говори собі на здоровлячко, але ми інакше думаємо". Подібне скажуть мистці про якийсь недобре намальований образ, про зле вирізьблену фіґуру, про недотепно написаний вірш, про чудернацьку одежу і т. п. Отож є таки універсальна краса, є загально приняті критерії і мірила, якими ми ту красу оцінюємо і рішаємо, що гарне, а що негарне.

ДЕ Є ТІ КРИТЕРІЇ?

Але хоч люди мають ці критерії, мають своїх критиків мистецтва, строїв, архитектури, звичаїв, яких рішення вони вважають міродатним, то таки тяжко сказати, чи ті критики називають щось гарним тому, що це широкому загалові подобається, чи тому, що це їм самим подобається. Бо ми знаємо, що часто буває так, що широкий загал саме любить те, що одиниці-критики згудять, а знов загал часто не розуміє того, що критики вихвалять. Таке буває, і це годі заперечити.

Але коли таке буває, то знов виринає питання, чи дійсно є якісь всеохоплюючі, всім людям спільні мірила краси, чи може нема? Бо коли є, то чому появляється ця розбіжність між нечисленними критиками і загалом? А коли нема, то з якої рації має загал приймати погляд нечисленних критиків? Чому кожний чоловік сам для себе не має рішати що гарне, а що негарне, що добре, а що недобре?

ЗАХОВАНІ МІРИЛА.

Спільні мірила краси є на світі, хоч може вони й не абсолютні. Але вони, подібно як усі інші правди на світі, заховані і їх треба здобувати. Щоб виробити собі ці мірила і вміти добре розпізнавати, що гарне, а що погане, що добре, а що недобре, то людина мусить довгий час дану річ студіювати. Всяке вино тому, хто ніколи його не пив, однаково смакує. Він дивується, чому одна фляшка коштує 50 центів, а друга 5 чи 10 долярів. Але коли він попробує одно й друге вино кілька разів, то зараз здибле ріжницю. Ще пізніше він буде визнаватися в найменших їх відмінах. Те саме станеться з одним, другим, третім, десятим, сотним чоловіком; себто, коли вони всі трохи „попрактикують", то таки здибають ріжницю між одним вином і другим. Подібне станеться з поезіями, різьбами, образами, музикою, строями, архитектурою і т. п. А це вказує, що певні спільні мірила краси на світі таки є, тільки їх треба здобувати досвідом.

Фахові критики випереджують загал своїм досвідом. Отож, коли вони навіть відбігають деколи від уподобання широкого загалу, то всетаки вони мають рацію, а не загал. Та бувають нераз також мистці, що випереджують на сто, двісті років самих критиків. Щойно по сто, двісті роках критики відкривають у їх творах велику мистецьку красу. А ще пізніше за критиками тягнеться широкий загал.

Добре серце.

— Може ми не йшли би нині до Скупарських? Не маю чомусь охоти.

— Я теж радо не пішлаб туди, але уяви собі, як вони втішаться, коли ми не прийдемо.

———o———

— Чи чоловік пані радився вже лікаря-специяліста в справі своєї глухоти?

— Покищо ні. Хоче зачекати, аж наші обі доні покінчать учитися грати на піяні.

З ЖИТТЯ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.С.

КЛІВЛЕНД, О.

Вшанували заслужену членицю відділу.

Дня 2. січня ц. р. відбулися річні збори від. 112 У. Н. Союзу, на яких вибрано новий уряд. Тими зборами проводила бувша довголітня предсідниця нашого сестрицтва, від. 112 У. Н. С., пані Марія Розоміло-Періх. Вона подякувала той раз за уряд, бо тепер перебуває в Йонґставні, О. Прощаючися з відділом, вона побажала новому урядові найкращих успіхів, згоди, любови і витревалости до праці. А також побажала, щоб той відділ у короткім часі зріс іще раз так, як він тепер є.

Щоб ушанувати цю нашу довголітню предсідницю нашого сестрицтва, члениці вибрали її почесною головою сестрицтва.

Пізніше, на прощання пані Марії Розоміло-Періх, члениці нашого сестрицтва влаштували малий бенкет, на якому прощали її щирими словами і вручили їй на памятку дарунок. Пані Розоміло-Періх приняла цей дарунок зо сльозами в очах і сказала, що ніколи не сподівалася такої гарної нагороди. Притім вона згадала про Рідний Край і закликала до збірки на політичних вязнів. Присутні зложили $7, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Катерина Ґабрівська, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 27 лютого, в 12 годині вполудні, в церковній гали при Оклей і Райс ул. На зборах буде обговорюватись і рішатись справу братської каси, тому приявність усіх члениць і членів є конечна. Упоминаємо членів, що будемо висилати вкладки до У. Н. Союзу лише за тих, котрі свої вкладки будуть мали заплачені. Отож просимо платити що місяця. — Микола Гуль, предс.; Гавр. Дацьків, кас.; Іван Дацьків, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 20. лютого, в годині 6-тій ввечір, в У. Н. Домі, 181 Флїт ул. На ці збори кожний член повинен прийти і постаратися виконати членський обовязок, а то привести якнайбільше знайомих, старших і молодших, щоб їх вписати в члени У. Н. Союзу, а Батько Союз щиро їх повитає. Члени, котрі взяли позичку на свої грамоти, мають заплатити процент від своєї позички. Члени, котрі довгують до відділу по два місяці і більше, як не вирівняють своєї залеглости, то будуть суспендовані. Рівнож припоминається тим родичам, що їх діти є вписані до У. Н. Союзу, щоб не забували за місячні вкладки своїх дітей. До відділового уряду на 1938 рік вибрано: Юліян Тисаровський, 273 Hutton St.; предс.; Осип Логин, 9 Perrine Ave., кас.; Теодор Наконечний, 16 Sanford Pl., фін. і рек. секр.; члени контр. комісії: Іван Грабар, Іван Гусар; оглядач хорих членів: Антін Скрещук. У важних справах прошу голоситися на адресу відділового секретаря: Теодор Наконечний, 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

Молодці, що хочуть оженитися, похожі на риби, що увихаються довкола рибальської сіти. Всі до неї тиснуться, а ті, що до неї попалися, даремне стараються видобутись відтам. — **(Сократ).**

Думаю, що це злочин, видирати людям найцінніший скарб життя — релігійну віру. — **(Спенсер.**

Любов і приязнь у більшості людей це виповнювання власної порожнечі чужим змістом. — **(Гебель).**

Золото та срібло добрі, хто вміє їх добре вжити. — **(Плятон).**

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

З нагоди свята Різдва Христового зложили на руки церковного хору коляду на Рідну Школу: І. Пасічник $3; А. Рейтар $2; по $1: Н. Борис, М. Пахолок, П. Задорецький, С. Кудрик, Ю. Бойко, Н. Сеник, Й. Ошуст, М. Данько, М. Гупин, А. Басараб, С. Щопик, П. Кудрик, І. Довгань; по 50 ц.: Д. Лаба, І. Курело, Ю. Телішевський; по 25 ц.: О. Біганська, О. Ковальський, Т. Харів. Разом $21.25, які висланo через Обєднання на призначену ціль.

І. Д.

БРОНКС, Н. Й.

На інвалідів і сироти.

Члени Т-ва „Любов", від. 298 У. Н. Союзу в Бронксі, ходили цього Різдва з колядою і заколядували $44. Ці гроші вислали через Обєднання, розділюючи на такі цілі: $22 на українських інвалідів і $22 на сироти. Колядувати ходили: Йосиф Сидор, Василь Швед, Бронко Бодай Євдокія Сидор, Катерина Швед, Анна Дідух і Ольга Бодай.

Зложили: Катерина Москалик $3 по $2: Й. Сидор, В. Швед, В. Гнида, Марія Пазь; М. Підвірний; Анна Мох $2.45; по $1: Л. Кіндирись, А. Каспрак, П. Кузів, І. Франко, Т. Давидів, Т. Салій, Юлія Гупало, М Фідосик, П. Тихманович, Д. Ощипко, Анна Голдгрін, Анна Дідих, М. Римар, В. Морозович, Д. Федиш Франко Бодай, І. Сомик, М. Дроздік, І. Мандзій, І. Демий, В. Михайлів, І. Павлишин, Марія Дідоха В. Баковський, Г. Романів, П. Салук; по 50 ц.: Парапа Кіть, Іван Олевак.

ГВІЛІНГ, В. ВА.

З подружого ювилею на народні цілі.

Дня 22 січня ц. р. справляли діти Василя і Параскевії Когут своїм родичам 25-літній ювилей їх подружого життя. На той день вони спросили всіх українських громадян з Гвілінг і околиці. Саля була битком набита. Гості принесли ювилятам ріжні дарунки, а також серед веселої забави не забули про народні цілі і зібрали між собою $14.30, які вислано через Обєднання по половині на Рідну Школу і визвольну боротьбу. Зложили: В. і П. Когут $2; по $1: о. С. Склепкович С. Грушкевич, І. Шелева, І. Ландяк, І. Полюх; по 50 ц.: М. Медвідь, М. Дуткевич, В. Реваковський, А. Бліщ, Т. Проць, М. Палюх, Д. Канюк, Й. Солецький, А. Пущило, П. Пилипчук, М. Зень; по 25 ц.: І. Карась, І. Ридош, К. Корисняк, Г. Саган, В. Геманд; дрібними 30 ц.

Треба додати, що громадяни Василь і Параскевія Когути є довголітніми членами У. Н. Союзу та активними місцевими українськими громадянами.

М. Дуткевич.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

На Рідну Школу.

Колядники з парохії св. Михайла в Йонкерсі ходили під проводом свого дяковчителя М. Фатюка з колядою на церкву. Та притім вони не забули також про Рідну Школу, заколядували і на ту ціль $26. Зложили коляду в Йонкерсі по $1: Український Клюб, Ч. Сколь, д-р Л. Мишуга, Марія Кінаш, Галя Кінаш, В. Волошин, М. Фатюк, В. Мандзій; по 50 ц.: М. Ковальчик, О. Бабій, С. Юрківський; В. Фридрик 25 ц. З Гейстінгс над Гудсоном по $1: І. Палиця, Марія Дмишко, Н. Антоник, П. Рутковський; по 50 ц.: П. Вдовин, К. Пиріг. Дрібними $11.25. Разом $26, котрі вислано через Обєднання на Рідну Школу в старім краю.

В. Т.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Коляда свідомого жіноцтва.

Товариство У. А. Громадянок, від. 41 Союзу Українок Америки, завжди памятає на те, щоб виконувати т народні обовязки, які накладає на наш нарід та важна хвиля, в якій живемо. Таким обовязком являється коляда на Рідну Школу. Наше патріотичне товариство відчуває добре, чому саме вороги так пересідують нашу Рідну Школу. Бо та Рідна Школа защіплює в молоде наше покоління любов до свого рідного, до наших національних ідеалів та змагань. Ось тому й поставлено піти з колядою на допомогу Рідній Школі. Колядували члениці: Марія Насевич, Анна Филипкевич, Людвина Пеленська, Анастася Рудакевич, Марія Чопик і Анна Сивуляк. Заколядовано $57 і вислано їх до краю через Обєднання з призначенням на Рідну Школу. Ту жертву, якої в краю так дуже потребують, треба завдячувати чесним жертводавцям, як і тим громадянкам, що, не зважаючи на святочні забави, призначили свій труд для доброї справи. Зокрема дякуємо пані Насевич, що, не зважаючи на своє заняття, пішла колядувати і ще возила колядниці своїм автомобілем і не приняла $5 винагороди, а призначили це на Рідну Школу. Жертвували: Марія Савчин $4; по $3: Марія Головата, Теодор Федусь, Вікторія Рутецька; по $2: Євдокія Рій, Текля Бугера, Єва Слободян, Софія Андрушко, Марія Рутецька, Наталія Штогрин, Олена Штогрин, Гайовий, І. Чмелик, П. Шмильський, Анастасія Рудакевич, Анна Сивуляк; по $1: д-р Романів, П. Томашевський, Єва Кобзар, Марія Чопик, Н. Наконечний, А. Зазуляк, Р. Карбівник, д-р Гарасим, Ваврів, Людвина Пеленська, Анна Филипкевич, Розалія Кісь, Анна Дубас, Марселя Самбір, Марія Вишиванюк, Марія Николайчук, Параскевія Потучко, Катерина Шмандa, Марія Бабяк.

А. Сивуляк.

ШІКАГО, ІЛЛ.

На народні цілі.

На річних зборах від. 221 У. Н. Союзу ухвалено виасигнувати з відділової каси як різдвяний дар на такі цілі: Рідна Школа $5, інваліди $5 і визвольна боротьба $5. Разом $15, які вислано через Обєднання на згадані цілі.

Тарас Шпікула,
секр. 221 в. У. Н. С.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

У відповідь на наклепи.

Відділ 1 ОДВУ, одержавши висланий на руки секретаря гром. Михайла Белі привіт від проводу ОУН, рішив відповісти на заклик здійснювати історичне післанництво України тим, що зложив $50 на визвольну боротьбу. Ця жертва має бути також відповіддю на ті наклепи, якими намагаються вороги побивати націоналістичний рух.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й.

Щедрівка Сестрицтва Христового Серця.

Як що року, так і цього наше сестрицтво на Савт Бруклині, яке існує вже пять років, ухвалило піти з колядою, щоб у цей спосіб придбати пару центів на добродійні цілі. Тому, що деякі сестриці на наше Різдво були перешкоджені, то зате на Йордан не пожаліли труду, ні праці. Не багато їх, бо лиш чотири, а зате активні і свідомі. За один недовгий день зуміли обійти всі наші хати на Савт Бруклині та зібрати на добродійні цілі понад $70 (сімдесять долярів), з чого призначено на інвалідів $15, на Рідну Школу в старім краю $14, а зо збірки на Різдво під церквою св. Николая прийшло $6. Разом вислано на Р. Ш. $20. Також сестриці не забули і за наші сирітки в Філядельфії і вислали їм $15. Решта осталася в касі нашого сестрицтва. Щедрувати ходили отсі сестриці: А. Томашевська, М. Бабухівська, Кучер і Катерина Прибельська.

На цім місці треба побажати нашому сестрицтву ще більше охоти і запалу до праці як на ниві церковній, так і народній.

Марія Демидчук.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На поміч загроженим українським інституціям.

Хоч місцева Українська Міш. Ліга повстала на американському політичному тлі, то всетаки її головним обовязком є працювати для добра Рідного Краю. Кожного року члени ліги ухвалюють поміч культурним українським інституціям, як Рідна Школа, інваліди, „Просвіта", вдови і сироти по полеглих за батьківщину українських вояках. Дається також поміч українській старокраєвій пресі, в формі передплати крайових часописів і журналів.

З кінцем минулого року з каси ліги вислано $25 на інвалідів і $25 на сироти і вдови по українських вояках. Також члени не забули про одну з найбільше загрожених українських інституцій, про Рідну Школу, і на її ціль ухвалено влаштувати вечерок, що відбувся 31 грудня м. р. в клюбовій салі. Комітет під керівництвом гром. А. Пшеничного і Т. Винничука доложив усіх старань, щоби були задоволені гості і члени, а притім щоби було найбільше приходу, призначеного на Рідну Школу. Жіноча секція при клюбі постаралася про смачну й обильну вечерю, а заряд клюбу постарався про безплатні напитки. Вечерову гутірку провадив діяльний член і бувший голова клюбу, С. Онофрейтон.

Вечерок приніс чистого доходу $35. Також зложили добровільні жертви: д-р М. Качмар $2; по $1: В. Візничак, І. Слупецький, Ю. Шевчук, Н. Дембицький, Д. Крилюк, М. Нидза, С. Михаюлюк, М. Батрин, М. Гринюх. З клюбової каси доложено $4. Разом зібрано на Рідну Школу $50, які вислано через Обєднання.

Притому поклали чимало труду пані: М. Сена, А. Петрик, А. Дідик, А. Левкут, А. Тимочко, М. Андрусевич і А. Яворська.

Якби всі наші американські організації і клюби застановлялися над тяжким положенням наших інституцій, що знаходяться під страшним гнетом окупантів, то ті інституції дісталиб від нас далеко більшу поміч. А це є нашим національним обовязком.

В. Яворський.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На освітні цілі.

Обовязком нашої іміграції памятати про своїх братів у старім краю. Тої засади придержується Товариство Матерей і Дочок, що гуртується при українській пресб. церкві в Нюарку, Н. Дж. Різдво Христове дало нагоду товариству ходити з колядою на старий край. Заколядовано $55.25, які вислано на науково-просвітні цілі на руки пастора Василя Кузіва через Обєднання. Зложили коляду: Параскевія Подлуска $2; по $1: д-р М. Янкович, К. Кривенький, А. Бучак, С. Двобатий, І. Тарновський, М. Литвин, З. Антонюк, В. Хоміцький, Н. Беркій, Ф. Салюк, С. Гарцула, В. Борищук, С. Дашута, Н. Яцентий, Ю. Баранюк, Й. Герасимчук, Й. Куйбіда, І. Петрів, Т. Стасіцький, І. Яворський, І. Чайчук, М. Горбач, І. Височанський, А. Архетко, В. Дубас, І. Мельник, І. Дачишин, Й. Варніцький, Ольга Руда, Меймі Руда, Анна Руда, Текля Ковальчук, Параня Варніцька, Розалія Паньків, Мілі Куман, Анна Шумська, Марія Грентус, Анна Галушка, Олена Борищук, Марія Гринькович, Ксеня Наконечна, Джовзі Гесеп, Анна Іваськів; по 50 ц.: Ю. Кириченко, Катерина Ковальчук, Петро Семенюк, І. Кицко, І. Козловська, А. Печений, Марія Іваськів, Л. Герман, Марія Маломін, Н. Сурович, І. Кльоц, Магдалина Воловіна; по 25 ц.: А. Остаховська. Товариство Матерей і Дочок з каси жертвувало $5. Разом $55.25.

А. Куман.

— Пане Кобилка, чому ви такі сумні?

— Теща погнівалася зо мною і не говорила зо мною цілісенький місяць.

— Таж це зовсім не є причина до смутку?!

— Так, так... одначе вона вже знову говорить!

Пані Бараболянка має приїхати поїздом пів до семої вечором. Чоловік жде на стації. Пів до семої вибило і йому кажуть, що поїзд спізнився.

— А розуміється! Моя жіночка! — каже чоловік.

ЗО СКУПОСТИ СТАЛА ЖЕБРАЧКОЮ

При одній старій жебрачці, відомій у цілому Ліоні, знайшли 200,000 франків.

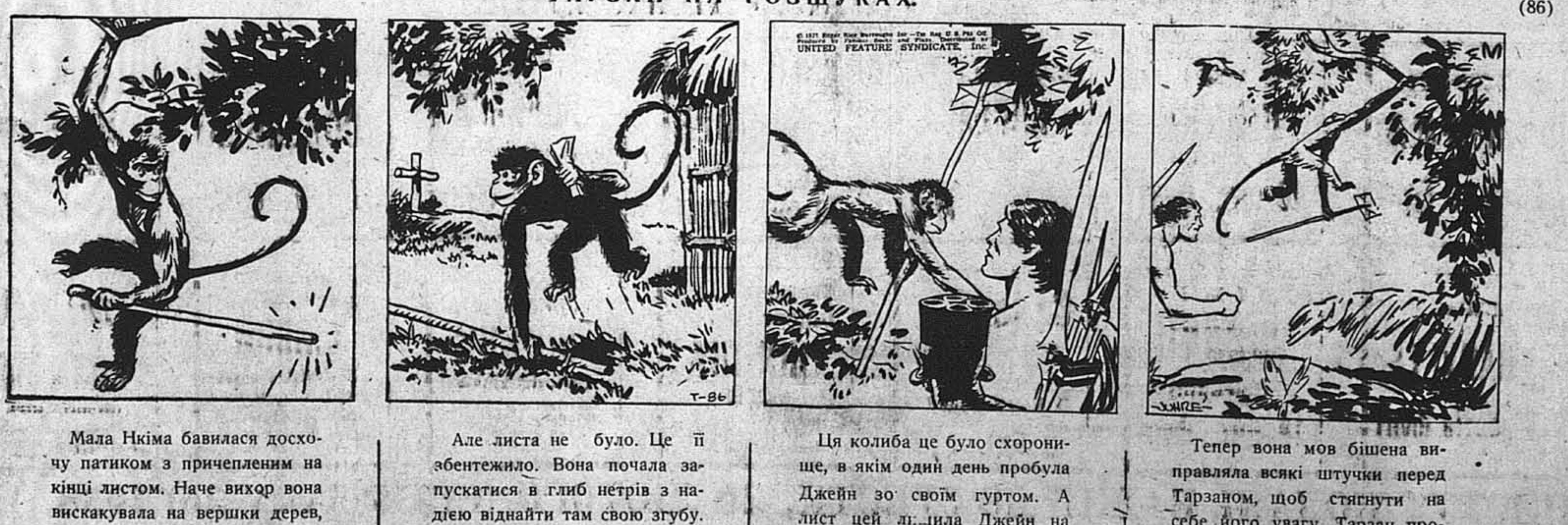
70-літню прошачку Юліяну Депре знали всі мешканці Ліону. Одягнена завжди в найгірше лахміття і діраві черевики на деревляних підошвах, розуміла вона, що тільки якнайнужденішим виглядом зможе зворушити прохожих та видобути від них якнайщедрішу милостиню. І справді, майже не було такого випадку, щоб їй відмовив хтось милостині. Одного дня стара жінка занедужала на вулиці і впала обезсилена на землю. Її віднесли негайно до недалекої лічниці, де лікарі ствердили повне ослаблення з причини недоживлювання. Один із принагідних добродіїв зложив за стару жінку відповідну оплату, щоб її тільки якийсь час притримати в лічниці й підхарчувати.

Шпитальні доглядачки взяли стару прошачку перш усього до купелі, щоб її основно вимити й вичистити. Коли прошачка поскидала вкінці з себе все своє лахміття, одна доглядачка звернула увагу на одну спідню суконку, яка їй видалась рішуче заважка. Колиж стала до неї ближче приглядатися, відкрила на своє превелике зчудування у старій спідниці справжню скарбницю золота. Зо вшитої скритки висипалися золоті монети, швайцарські франки, анґлійські і турецькі фунти, югославські й інші монети і ріжного роду вартісні папери. Всіх грошей і банкнотів було більше як на 200,000 франків.

Коли стару прошачку запитали, відки вона взяла стільки грошей, не дала вона ніяких пояснень, лише заявила, що вона їх здобула законними засобами.

Згодом ствердили, що стару жінку вважали в її околицях неосудною та що вона була давніше власницею ресторану. Знайдені гроші були імовірно готівкою з продажу ресторану й інших річей. Одначе стара жінка рішила радше піти з прошацькою торбою, як щонебудь рушити зо свого майна.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (86)

Мала Нкіма бавилася досхочу патиком з причепленим на кінці листом. Наче вихор вона вискакувала на вершки дерев, то знов зіскакувала вниз. Цей патик чомусь наповняв її якимись гордощами і заразом радощами. Та по кількох хвилинах такої забави вона запримітила, що листок десь зник і лишився тільки патик. Нкіма почала оглядатись довкруги за листом.

Але листа не було. Це її збентежило. Вона почала запускатися в глиб нетрів з надією віднайти там свою згубу. Нагло здалека вона побачила якусь опущену колибу. Відчуваючи інстинктовно, що такі річи як листи, можна найскорше здибати власне біля людських осель, вона кинулась туди. На своє превелике щастя вона знайшла такого листа, причепленого до стовпа.

Ця колиба це було схоронище, в якім один день пробула Джейн зо своїм гуртом. А лист цей лишила Джейн на всякий випадок, колиб Тарзан натрапив на її слід. Тепер Нкіма мала цей цінний лист, не знаючи, що вона має. Нкіма почала засаджувати листа на патик, що тепер їй удалось. Рада до безтями, вона кинулась назад до Тарзана.

Тепер вона мов бішена виправляла всякі штучки перед Тарзаном, щоб стягнути на себе його увагу. Тарзан пробував її кілька разів зловити, але вона скоро втекла й кільканадесять кроків чекала, аж Тарзан знов побіжить за нею. Але Тарзанові не хотілось бігти за нею. Як би він був знав, що це за лист, то цілком певно був би навіть за львом побіг, щоб лист дістати.